

Далибор Велојић

ВОЈСКА У НИШУ 1918–1941

Далибор Велојић
ВОЈСКА У НИШУ 1918–1941

Издавач

Институт за српску културу – Приштина

За издавача

Др Срђан Словић

Рецензенти

Проф. др Љубодраг Димић

Доц. Александар Животић

Уредник

Др Срђан Словић, научни сарадник

Лектор

Татјана Чомић

Резиме на енглеском

Мирјана Илић

Припрема и штампа

„Graficolor“ Краљево

Тираж

300

Далибор Велојић

ВОЈСКА У НИШУ 1918–1941

Лепосавић, 2014

Монографија је написана у оквиру пројекта *Материјална и духовна култура Косова и Метохије* (број 178028), који је одобрило и финансирало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Штампање ове монографије суфинансирало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

САДРЖАЈ

Предговор	9
Увод	19
а) Ниш као војничко упориште	20
б) У саставу српске државе	29
1. У НОВОЈ ДРЖАВИ	53
1.1. ГРАНИЧНИ ГРАД	53
а) Ослобођење	53
б) Разграничење с Бугарском и Пешићев меморандум	54
1.2. СТРАТЕГИЈСКИ ЗНАЧАЈ НИША ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКУ ДРЖАВУ	61
а) Геостратегијска разматрања	62
б) Саобраћајнице и индустрија	69
1.3. ПОЛИТИЧКЕ ПРИЛИКЕ И ВОЈСКА	77
2. ОРГАНИЗАЦИЈА И ФОРМАЦИЈА ВОЈСКЕ У НИШУ	85
2.1. КОМАНДЕ И УСТАНОВЕ	86
а) Команда V армијске области	86
б) Команда Моравске дивизијске области	90
в) Друга коњичка дивизија	94
г) Војна болница	97
д) Други одељак Завода за израду војне одеће	102
2.2. ПЕШАДИЈСКЕ И ЈУРИШНЕ ЈЕДИНИЦЕ	104
а) Шеснаести пешадијски пук „Цар Никола II“	104
б) Пети јуришни батаљон	113
2.3. КОЊИЧКЕ ЈЕДИНИЦЕ	117
а) Први коњички пук „Обилић“	117
б) Други велосипедски батаљон	121

2.4. АРТИЉЕРИЈСКЕ ЈЕДИНИЦЕ	123
а) Јединице дивизијске артиљерије	123
б) Јединице тешке артиљерије	124
в) Други дивизион коњичке артиљерије	126
2.5. ИНЖИЊЕРИЈСКЕ ЈЕДИНИЦЕ	129
2.6. ВАЗДУХОПЛОВСТВО	138
а) Пети ваздухопловни ловачки пук	143
б) Пета ваздухопловна база	144
2.7. ЖАНДАРМЕРИЈА	146
2.8. ВОЈНЕ ШКОЛЕ	150
а) Болничарска подофицирска школа	150
б) Трећа пилотска школа	153
в) Коњичка школа	155
2.9. МАНЕВРИ	156
3. ВОЈНИ ОБЈЕКТИ У НИШУ	163
3.1. ТВРЂАВА	166
3.2. ВОЈНА БОЛНИЦА	173
3.3. ЗГРАДА ОФИЦИРСКОГ ДОМА	175
3.4. ЗГРАДА КОМАНДЕ V АРМИЈСКЕ ОБЛАСТИ	178
4. ВОЈСКА И ГРАД – ИНСТИТУЦИОНАЛНА САРАДЊА И АКТИВНОСТИ	185
4.1. ВОЈСКА КАО ФАКТОР МОДЕРНИЗАЦИЈЕ	186
а) Предуслови утицаја на модернизацију	187
б) Остварени домени модернизације	191
4.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНА САРАДЊА	203
а) Сарадња на вежбама у одбрани града	204
б) Војска и црква	207
в) Црвени крст	212
г) Јадранска стража	217
д) Сарадња са спортским савезима	221
4.3. УЛОГА ВОЈСКЕ У ПРОМЕНИ ФИЗИОНОМИЈЕ ГРАДА	237
4.4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ	244

5. ВОЈСКА И ГРАЂАНСТВО – ИЗМЕЂУ ЈАВНОГ И ПРИВАТНОГ	253
5.1. СТАНОВНИШТВО И ВОЈСКА	253
а) Набавке	254
б) Војна вежба – обавеза појединца	262
5.2. СВАКОДНЕВИЦА ОФИЦИРА И ВОЈНИКА – ЈАВНО И ПРИВАТНО	270
а) Друштвени статус официра – место међу градском елитом	270
б) Официрски дом и кафане	282
в) Подофицири	290
г) Војници	292
д) Кажњавање	298
5.3. ЖЕНИДБЕ ОФИЦИРА И СТАНОВАЊЕ	301
а) Женидбе	301
б) Становање	308
6. ИСКУШЕЊА ОДБРАНЕ ЗЕМЉЕ	313
6.1. БУГАРСКА – НЕПРИЈАТЕЉСКИ РАСПОЛОЖЕН СУСЕД	313
а) Двадесете године	313
б) Тридесете године	320
6.2. НИШКА ОБЛАСТ И МОРАВСКО-ВАРДАРСКИ ПРАВАЦ У СТРАТЕГИЈСКИМ ЗАМИСЛИМА И РАТНИМ ПЛАНОВИМА ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ВОЈНОГ ВРХА	327
а) Ратни планови до 1938. године	327
б) Ратни планови 1938 –1941. године	336
в) Утврђивање	343
6.3. АПРИЛСКИ РАТ	346
а) Припреме југословенске војске и распоред на граничном фронту	346
б) Учешће јединица нишког гарнизона у рату	348
7. ПОРТРЕТИ	369
7.1. ГРУПНИ ПОРТРЕТИ	369
а) Официри	369
б) Војници	377
в) Генерали	378

7.2. БИОГРАФИЈЕ	382
а) Уметник у униформи судског официра – Славко Милетић	383
б) Командант 5. јуришног батаљона – Милутин Петковић	384
в) „Аустријски најамник“ – Јосип Абсац	386
г) Командант гарнизона – Петар Цапуловић	388
д) Авијатичар – Леонид Бајдак	389
Закључак	391
Summary	397
Извод из рецензија	401
Извори и литература	403
Белешка о аутору	415